

Čís. 8827.

Ustanovil-li zůstavitel, vydědiv syna ve prospěch vnuků (§ 773 obč. zák.), že povinný díl odkazuje synovým dětem, nyní žijícím, i těm, kteří se později narodí, se splatností, jakmile nabudou zletilosti, jest přiznati vnukovi, nabyvšímu zletilosti, nárok na vyplacení jeho podílu složením k soudu. Jest pak věci oprávněného vnuka, by se domáhal na opatrovnickém soudu, by dětem dosud nenarozeným byl zřízen opatrovník, s jehož souhlasem pak může po případě opatrovnický soud vydati podíl oprávněnému proti tomu, že tento poskytne náležitou jistotu, že v případě, narodí-li se otci ještě nějaké dítě, vydá mu ze svého podílu poměrný na ně připadající díl.

(Rozh. ze dne 23. března 1929, Rv I 1009/28.)

V poslední vůli zůstavitele bylo ustanoveno: Ohledně syna svého Jaroslava B-a, kterého pro jeho dosavadní nehospodárnost tímto výslovně na jeho povinný díl obmezují, ustanovují, by z té příčiny, poněvadž jest důvodná obava, že by on, kdyby podíl po mně do rukou dostal, jej snadno promarniti mohl, mu jeho povinný díl, který mu tímto obnosem 18.000 Kč stanovím podle § 773 obč. zák. úplně byl odňat, aby též jeho dětem byl zachován. Ustanovují proto, by tento jeho povinný podíl 18.000 Kč na místě jemu samému byl vyplacen jeho dětem, které již na živu jsou aneb které se ještě zrodí, a sice všem stejným dílem a ustanovují dále, by tento podíl jejich 18.000 Kč pro ně na usedlosti čís. 3 a 43 v M. byl knihovně pojištěn, aby universální dědička z něho ode dne mého úmrtí 4% úroky vyplácela, by úroky ty každoročně k rukám jejich zákonného zástupce na jejich výživu, šacení a výchování byly vypláceny a by podíly tyto až při zletilosti těchto vnuků mých byly splatné.« Jaroslav B. měl čtyři děti. Nejstarší z nich, stav se zletilým, domáhal se na žalovaných majitelích usedlosti čís. 3 a 43 zaplacení 4.500 Kč. Procesní soud první stolice žalobu pro tentokrát zamítl. Odvolací soud k odvolání žalobce napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Odvolatel nesprávně vykládá si smysl posledního pořízení, uváděje, že splatnost podílů vnuků zůstavitele jest závislá jen na tom, že obdařený dosáhne zletilosti, neboť přehlíží, že v závěti jest výslovně stanoveno, že 18.000 Kč má býti vyplaceno dětem Jaroslava B-a, které jsou na živu, anebo které se ještě narodí, a sice stejným dílem. Jest zde tedy vlastně stanovena odkládací podmínka podle § 696 obč. zák., neboť odkázané právo nabude účinnosti co do celého podílu, pokud se týče co do kvoty jeho pro jednotlivé děti, až bude lze zjistiti, kolik dětí skutečně Jaroslav B. má. Podle toho pak bude lze teprve stanoviti jednotlivé podíly dítek na 18.000 Kč, neboť se má tento podíl rozdělit mezi ně stejným dílem. Ježto žalobce v žalobě netvrdil, tím méně se pokusil dokázati, že Jaroslav B. další děti míti nemůže a nelze tedy zjistiti, mezi kolik potomků 18.000 Kč by mělo býti rozděleno, an Jaroslav B. ještě může míti další potomky, a jest proto

výše podílu žalobcem požadovaného na ten čas neurčita. Posoudi! proto první soud věc správně, zamítнув žalobu pro tentokráte. Nelze souhlasiti ani s názorem odvolatele, že přání zůstavitele, by se všem dětem po Jaroslavu B-ovi dostalo po stejném dílu, by bylo vyhověno, kdyby po dosažení zletilosti jednoho každého oprávněného podíl mu byl vyplacen, a když děti po rozdělení podílů, které později snad Jaroslavu B-ovi se narodí, by se mohly domáhati na ně připadající kvoty od sourozenců, kterým podíl v době jejich zletilosti byl vyplacen, an odvolatel přehlíží, že zůstavitel v posledním pořízení výslovně žádá, by podíly dětí Jaroslava B-a byly zajištěny na usedlosti č. p. 3 a 43, že tedy vyplacením podílů dětem postupně nabyvším zletilosti by bylo poškozeno postavení dalších po nich narozených dětí.

N e j v y š š í s o u d změnil rozsudky obou nižších soudů v ten rozum, že žalovaní jsou povinni z pohledávání 18.000 Kč vloženého pro děti Jaroslava B-a podle odevzdací listiny ze dne 27. října 1911 ve vl. čís. 3 poz. knihy jako vkladbě hlavní a ve vložce čís. 56 jako vkladbě vedlejší složiti pro žalobce k soudu 4.500 Kč s 5%ními úroky ode dne 16. února 1928 do 14 dní po exekuci.

D ů v o d y:

Pod dovolacím důvodem § 503 čís. 4 c. ř. s. vytýká žalobce, že odvolací soud nesprávně vykládá ustanovení poslední vůle zůstavitelovy o splatnosti podílů, zůstavených vnukům zůstavitele. K vůli porozumění a vystižení pravé vůle zůstavitele jest si ujasniti obsah ustanovení poslední vůle zůstavitelovy, o něž tuto jde a jehož dolov byl uveden z počátku. Jest dovolateli přisvědčiti, že podle vůle zůstavitele splatnost odkazu nastává, jakmile ten který vnuk dosáhne zletilosti. Žalobce zletilosti dosáhl a právem proto se dovolává zmíněného ustanovení posledního pořízení a bylo mu přisouditi zažalovaný nárok. Nelze však přiznati žalobci toto právo z uvedeného ustanovení plynoucí bez omezení, jelikož by to odporovalo dalšímu ustanovení poslední vůle a tím i vůli zůstavitelově. Neboť zůstavitel projevil též výslovně vůli, by podíl 18.000 Kč »byl vyplacen dětem (Jaroslava B-a), které již na živě jsou, neb které se ještě zrodí, všem stejným dílem«. Kdyby se tedy vyhovělo žalobě bez omezení, mohlo by se státi, že by potomek Jaroslava B-a, který by se mu ještě narodil, byl zkrácen, což zůstavitel jistě nechtěl. Rozhodnutí, že se vyděděnému synu zůstavitelovu již další dítě nenarodí, padne teprve deset měsíců po jeho smrti a musili by proto podle názoru nižších soudů vnuci zůstavitele až do té doby na vyplacení odkazu čekati. To zajisté nebylo vůlí zůstavitele, který ustanovil, že odkazy pro potomky vyděděného syna jsou splatné v den jejich zletilosti. Jest proto přiznati zletilému odkazovníku nárok na vyplacení odkazu dnem dosažení zletilosti. Poněvadž však nutno chrániti žalované před možnou škodou, nebylo jim uloženo, by zažalovaný peníz platili přímo do rukou žalobci, nýbrž, by jej toliko složili k soudu pro něho, třebaže to v žalobní prosbě nenavrhoval (viz rozh. čís. 523, 2790, 3175, 3269, 4747

sb. n. s.). Bude pak na soudu opatrovnickém, aby zřídil nenarozeným dítkám vyděděného syna opatrovníka a za jeho souhlasu po případě dal svolení k vydání 4.500 Kč s přísl. žalobci proti tomu, že poskytne náležitou jistotu, že v případě, narodí-li se jeho otci ještě nějaké dítě, vydá mu ze svého podílu poměrný na ně připadající díl tak, by se všem dětem vyděděného syna dostalo stejného podílu z odkazu jim zůstavitelem zanechaného. Bude pak věcí žalobcovou, by se na soudu opatrovnickém domáhal, by odkazovníkům dosud nenarozeným byl zřízen opatrovník, na němž by požadoval uvolnění zmíněného odkazu.

Čís. 8828.

Vyrovnačí řád.

Právo oddělného věřitele hledati v hodnotě oddělného práva uspokojení pro pohledávku, není omezeno tak, že by se realizace práv jím nabytých musila státi jen exekuční dražbou svršků; není mu zabráněno, by nepoužil ustanovení § 271 ex. ř. nebo § 280 ex. ř.

Částku zaplacenou třetí osobou za vyrovnacího dlužníka a s jeho souhlasem vyrovnacímu věřiteli z důvodu, by se za to vzdal nabytého oddělného práva, nelze, pokud stačí hodnota oddělného práva, považovati za zvláštní výhodu podle § 47 vyr. ř.

(Rozh. ze dne 23. března 1929, Rv I 1107/28.)

Smírem ze dne 19. září 1923 zavázal se Jan F. zaplatiti Anežce Z-ové 6.500 Kč, na což jí zaplatil v březnu 1924 500 Kč. O jmění Jana F-a bylo dne 11. srpna 1924 zahájeno vyrovnací řízení, jež skončilo vyrovnáním na 36%. K vyrovnání přihlásila Anežka Z-ová svou pohledávku. Jan F. zaplatil vyrovnací splátky na její pohledávku. Když Anežka Z-ová vedla exekuci pro zbytek pohledávky splátkami nevyrovnaný, žaloval ji Jan F. o zrušení exekuce, tvrdě, že pohledávka žalované zanikla, byvši vyrovnána vyrovnacími splátkami. Žalovaná namítla, že přihlásila k vyrovnání pohledávku, avšak s výhradou práva na oddělné uspokojení ze zabavených svršků a z pohledávek žalovaného za správou zemského ústavu plus minus 4.000 Kč, poněvadž tato exekuční zástavní práva byla starší šedesáti dnů a vyrovnávacím řízením zůstala nedotčena, že tedy měla žalovaná obdržeti 36% kvotu jen ze zbytku přihlášené pohledávky 7339 Kč, který by vyplynul po její úhradě z práva na oddělné uspokojení ze zabavených svršků a z nároku na pohledávky za správou zemského ústavu. Dále namítla, že žalobce nezaplatil kvoty včas, nýbrž že se placení na její pohledávku za žalobcem stalo třetími osobami, najmě Bohumilem H-em, jenž měl u žalobce v práci nábytek, na němž žalovaná nabyla zástavního práva. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto